

«Οι Τρεις Ιεράρχες: Το Τρισηλίον Φως της Παιδείας και της
Αγάπης. Φάροι Αντίστασης στο Σκοτάδι της Βίας και της
Αμάθειας»

Σεβασμιώτατε Πτομενάρχη μας

Σεβαστοί πατέρες

Αξιότιμοι εκπρόσωποι των Πολιτικών, Αυτοδιοικητικών,

Στρατιωτικών Αρχών και Φορέων

Αγαπητοί συνάδελφοι στην εκπαιδευτική διακονία

Παιδιά μου αγαπημένα

Ευλαβικό πλήρωμα της Εκκλησίας

Η σημερινή ημέρα αποτελεί για την Ορθοδοξία και τα Ελληνικά
Γράμματα μια γιορτή πνευματικής λαμπρότητας. Τιμούμε τη
σύναξη των Τριών Μεγίστων Φωστήρων της Τρισηλίου Θεότητας:
του Βασιλείου του Μεγάλου, του Γρηγορίου του Θεολόγου και του
Ιωάννη του Χρυσοστόμου.

Απόψε, με την ταπεινή μου ομιλία, θα ήθελα να μοιραστώ μαζί σας
μια διαπίστωση: οι Τρεις Ιεράρχες δεν είναι απλώς πρόσωπα του
παραλθόντος, αλλά προσωπικότητες συγκλονιστικά σύγχρονες. Η
διδασκαλία τους δεν περιορίζεται στα όρια της ιστορίας, αλλά τέμνει
το παρόν και το μέλλον. Μιλούν για την ανθρώπινη φύση, την
κοινωνική συνοχή, την προσωπική ευθύνη και το δίκαιο, έννοιες
που παραμένουν αναλλοίωτες στο πέρασμα των αιώνων.

Αν απομονώσουμε για λίγο τον θόρυβο της ταραχμένης
καθημερινότητάς μας και αφουγκραστούμε τη σιωπή αυτού του
ιερού χώρου, θα ακούσουμε τη φωνή τους να αντηχεί ως διαρκές
ερώτημα και αγωνία για το σήμερα:

- ✓ Ποιο είναι το πρότυπο ανθρώπου που σμιλεύουμε στις μέρες
μας;

- ✓ Με ποιες αξίες θωρακίζουμε τα παιδιά που μεγαλώνουν πλάι μας;
- ✓ Πάνω σε ποια θεμέλια επιλέγουμε να οικοδομήσουμε την κοινωνία του αύριο;

Αξίζει, αρχικά, να αναρωτηθούμε: «Γιατί η Εκκλησία τους εορτάζει μαζί;». Η απάντηση μας γυρίζει πίσω στον 11ο αιώνα, σε μια περίοδο έντονων αντιπαράθεσεων στην Κωνσταντινούπολη. Τότε, πιστοί και λόγιοι είχαν χωριστεί σε στρατόπεδα στους «Βασιλείτες», τους «Γρηγορίτες» και τους «Ιωαννίτες», ερίζοντας για το ποιος από τους τρεις Πατέρες υπερτερεί.

Τη λύση σε αυτόν τον διχασμό την έδωσαν οι ίδιοι οι Άγιοι, εμφανιζόμενοι στον Επίσκοπο Ιωάννη Μαυρόποδα. Δεν ήρθαν για να διεκδικήσουν δάφνες πρωτοκαθεδρίας, αλλά για να ειρηνεύσουν τις ψυχές. Το μήνυμά τους ήταν συγκλονιστικό: «Εμείς ενώπιον του Θεού είμαστε ένα. Δεν υπάρχει μεταξύ μας ούτε πρώτος ούτε δεύτερος».

Αυτό είναι και το πρώτο, μέγα μάθημα που μας κληροδοτούν: η αξία της ενότητας μέσα από τη διαφορετικότητα. Μας δίδαξαν να ξεπερνάμε την ανθρώπινη τάση για σύγκριση και διαίρεση, προβάλλοντας τη δύναμη της ομοψυχίας.

Πριν όμως εμβαθύνουμε στα διδάγματα της ζωής τους, ας θυμηθούμε συνοπτικά την πορεία αυτών των τριών οικουμενικών δασκάλων.

Ο Μέγας Βασίλειος: Η Πύρινη Δράση

Ξεκινάμε με τον Βασίλειο τον Μέγα, μια προσωπικότητα που ενδάρκωσε την απόλυτη ισορροπία ανάμεσα στο πνεύμα και την πράξη. Γεννημένος γύρω στο 330 μ.Χ. στην Καισάρεια της Καππαδοκίας, μεγάλωσε σε ένα περιβάλλον όπου η αχιότητα δεν ήταν η εξαίρεση, αλλά ο βιωματικός κανόνας. Με πρώτο δάσκαλο τον πατέρα του και πνευματικούς στυλοβάτες τη μητέρα και τη

γιαχιά του, ο Βασίλειος έλαβε μια ανατροφή που σφράγισε τη μετέπειτα πορεία του.

Ας σταθούμε όμως για μια στιγμή σε αυτό το σημείο: Στη δική μας εποχή, πόση βαρύτητα δίνουμε τελικά στον ρόλο της οικογένειας; Πόσες από τις πληγές που μας ταλαιπωρούν ως ενήλικες δεν έχουν τις ρίζες τους στην απουσία, την αδιαφορία ή την έλλειψη ουσιαστικής επικοινωνίας στα παιδικά μας χρόνια; Ο Μέγας Βασίλειος έρχεται να μας υπογραμμίζει ότι η συνειδητή γονεϊκή παρουσία δεν είναι απλώς καθήκον, αλλά το στέρεο έδαφος πάνω στο οποίο οικοδομείται μια υγιής προσωπικότητα.

Η δίψα του για μάθηση τον οδήγησε από την Καισάρεια και την Κωνσταντινούπολη μέχρι την ένδοξη Αθήνα. Εκεί κατέκτησε κάθε κορυφή της ανθρώπινης γνώσης: από τη Φιλοσοφία και τη Ρητορική μέχρι την Ιατρική και την Αστρονομία. Ωστόσο, για εκείνον η πολυμαθία δεν ήταν ένα τρόπαιο προς επίδειξη. Ήταν ένα όπλο απέναντι στην αδικία.

Το παιδαγωγικό του όραμα παραμένει αξεπέραστο: γνώση που δεν μετουσιώνεται σε πράξη αγάπης είναι κενό γράμμα. Η περίφημη «Βασιλειάδα», η πρότυπη πόλη της φιλανθρωπίας που ίδρυσε, αποτελεί την απόδειξη πως η προσφορά και η χειρονακτική εργασία δεν μειώνουν τον άνθρωπο, αλλά τον εξυψώνουν.

Ο Βασίλειος δεν ήταν η μορφή του «καλοσυνάτου παππού» που μας φέρνει δώρα. Ήταν ένας αγωνιστής της αλήθειας, ένας άνθρωπος που δεν δίστασε να συγκρουστεί με την εξουσία, διδάσκοντάς μας πως η δικαιοσύνη και η αγάπη πρέπει να είναι το καθημερινό μας βίωμα και όχι απλά θεωρία.

Γρηγόριος ο Θεολόγος: Ο Ποιητής της Πίστewς και της Φιλίας
Σειρά έχει ο Γρηγόριος ο Θεολόγος, η ευαίσθητη και στοχαστική ψυχή αυτής της Αγίας Τριάδας. Συνομήλικος και αχώριστος φίλος του Μεγάλου Βασιλείου, γεννήθηκε στη Ναζιανζό και αναδείχθηκε, μέσα από τις σπουδές του στην Αθήνα, σε έναν από τους κορυφαίους

ρήτορες όλων των εποχών. Η κοινή του πορεία με τον Βασίλειο στην ησυχία του Πόντου δεν ήταν απλώς μια περίοδος μελέτης, αλλά μια βαθιά καταβύθιση στα μυστικά της ανθρώπινης ψυχής, με παρατηρήσεις που προκαλούν τον θαυμασμό ακόμα και της σύγχρονης Ψυχολογίας.

Οι Ιεράρχες αυτοί δεν στάθηκαν με καχυποψία απέναντι στον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό. Αντιθέτως, τον μελέτησαν σε βάθος, του έδωσαν νέο νόημα και τελικά τον διέδωσαν, μπολιάζοντάς τον με το φως του Χριστού.

Όμως ο Γρηγόριος μας παραδίδει και ένα άλλο, σπάνιο μάθημα: το ήθος της παραίτησης. Το 381, όταν η εκλογή του στον θρόνο της Κωνσταντινουπόλεως αμφισβητήθηκε, επέλεξε να αποσυρθεί. Δεν υποχώρησε από αδυναμία, αλλά από αγάπη για την ενότητα της Εκκλησίας.

Ας αναρωτηθούμε ειλικρινά: Στον κόσμο μας, όπου όλοι κυνηγούν την εξουσία και την επιβεβαίωση, πόσοι από εμάς αναγνωρίζουμε ότι η υποχώρηση δεν είναι ήττα, αλλά μια πράξη ανώτερης σοφίας; Τέλος, ο Γρηγόριος υπήρξε ο Άγιος που ύμνησε τη φιλία ως το πολυτιμότερο δώρο της επίγειας ζωής. Σε μια εποχή που οι νέοι μας αναζητούν τη συντροφικότητα μέσα από τις ψυχρές και απρόσωπες οθόνες των κινητών, ο λόγος του μας υπενθυμίζει ότι η φιλία είναι μια «κοινωνία ψυχών». Μας διδάσκει ότι το σχολείο δεν πρέπει να είναι μόνο ένα εργαστήριο στείρων γνώσεων, αλλά ένας ιερός χώρος όπου σφυρηλατούνται δεσμοί ζωής.

Ιωάννης ο Χρυσόστομος: Η Ρομφαία της Αγάπης

Η τριάδα συμπληρώνεται με τον Ιωάννη τον Χρυσόστομο.

Γεννημένος στην Αντιόχεια γύρω στο 347, ορφάνεψε νωρίς από πατέρα και σμιλεύτηκε από την ηρωική μορφή της μητέρας του, της Ανθούδας. Μαθήτευσε κοντά στον σπουδαίο ρήτορα Λιβάνιο, όμως εκείνο τον «χρυσό» λόγο που διδάχθηκε, δεν τον χρησιμοποίησε για επίδειξη, αλλά τον μετέτρεψε σε πνευματική

ρομφαία ενάντια στην κοινωνική ανισότητα και την αδικία. Στο σημείο αυτό, οφείλουμε μια ιδιαίτερη αναφορά: Δεν νοείται αφιέρωμα στους Τρεις Ιεράρχες χωρίς μνεία στις γυναίκες που υπήρξαν οι αφανείς αρχιτέκτονες της ψυχής τους. Την Εμμέλεια, τη Νόννα, την Ανθούσα. Πρόκειται για την ύψιστη τιμή στη μητέρα-παιδαγωγό.

Η μητέρα δεν προσφέρει μόνο την τροφή, είναι η πρώτη που καλλιεργεί την ενσυναίσθηση. Είναι εκείνη που θα εμφυσήσει στο παιδί την αποστροφή προς τη βία και τον σεβασμό στον πλησίον. Η αληθινή παιδεία, άλλωστε, ξεκινά από το νανούρισμα στην αγκαλιά και κορυφώνεται στα θρανία της ζωής.

Ο Χρυσόστομος μας κληροδότησε μια συγκλονιστική εικόνα: τα παιδιά δεν είναι απλοί αριθμοί σε έναν κατάλογο, αλλά «ζωντανά αγάλματα» που καλούμαστε να σμιλέψουμε με προσοχή.

Ας αναλογιστούμε, ειδικά εμείς οι εκπαιδευτικοί: Πώς θα μεταμορφωνόταν η σχολική αίθουσα, αν αντικρίζαμε σε κάθε μαθητή ένα μοναδικό, ανεπανάληπτο έργο τέχνης;

Αυτοί υπήρξαν οι Τρεις Ιεράρχες. Όχι απρόσωπες μορφές σε τοίχους ναών, αλλά άνθρωποι που μόχθησαν, σπούδασαν, έχτισαν και προσέφεραν τον εαυτό τους θυσία.

Σήμερα, όμως, η αγωνία παραμένει: Τι είδους ανθρώπους μορφώνουμε; Παρατηρούμε τα παιδιά μας να λυγίζουν κάτω από το βάρος του άγχους, να εκλιπαρούν για μια εφήμερη αποδοχή μέσα από τα «likes» μιας οθόνης, να βιώνουν μια οδυνηρή μοναξιά ανάμεσα σε χιλιάδες ψηφιακές επαφές. Το σχολείο δεν μπορεί και δεν πρέπει να είναι ένα στεγνό εξεταστικό κέντρο. Οφείλει να γίνει το καταφύγιο που οραματίστηκαν οι Πατέρες.

Όταν ένα παιδί απομονώνεται στη σιωπή του ή ξεσπά σε βίαιες συμπεριφορές, εκεί είναι που καλούμαστε εμείς να αναλάβουμε τον ρόλο του «Ιεράρχη». Όχι μέσω κάποιου αξιώματος, αλλά μέσω της θυσιαστικής αγάπης. Να προσφέρουμε χρόνο εκεί που η

καθημερινότητα μας πιέζει, και τρυφερότητα εκεί που ο κόσμος απαντά με παχυνιά. Αυτή είναι η δική μας «Βασιλειάδα»

Η Παιδαγωγική του Προσώπου και η «Κένωση» του Δασκάλου
Απόψε, επιτρέψτε μου να προχωρήσω πέρα από τον καθιερωμένο έπαινο των προσώπων και να αγγίξουμε την ίδια την ουσία, την οντολογία της διδασκαλίας τους. Ενώ η σύγχρονη παιδαγωγική συχνά εγκλωβίζεται στην αντιμετώπιση του μαθητή ως μια απλή «μονάδα» ή ως ένα απρόσωπο «άτομο», οι Τρεις Ιεράρχες εισάγουν τη συγκλονιστική έννοια του Προσώπου.

Ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος μας απευθύνει μια διαχρονική προτροπή: «Τίμησον την εικόνα». Όταν ο παιδαγωγός αντικρίζει τον μαθητή ως Πρόσωπο, τότε η διδασκαλία μεταμορφώνεται: παύει να είναι μια στεγνή μεταφορά δεδομένων και γίνεται κοινωνία. Κάθε παιδί μέσα στη σχολική αίθουσα δεν είναι ένα κενό δοχείο που περιμένει να γεμίσει, αλλά μια ανεξερεύνητη θάλασσα, μια μοναδική ετερότητα που απαιτεί τον απόλυτο σεβασμό μας. Σε αυτό το σημείο, οι Ιεράρχες προπορεύονται αιώνες από τον Πάουλο Φρέιρε, ο οποίος επέκρινε την «τραπεζική αντίληψη» της εκπαίδευσης, εκεί όπου ο δάσκαλος απλώς «καταθέτει» γνώσεις σε παθητικούς αποδέκτες. Συμπορεύονται νοητά με τη Μαρία Μοντεσσόρι, που δίδαξε τον σεβασμό στον εσωτερικό ρυθμό της παιδικής ψυχής. Για τους Τρεις Φωστήρες, η παιδεία δεν είναι επιβολή· είναι μαιευτική. Αυτή η μαιευτική μέθοδος δεν είναι μονολιθική, ούτε επιδιώκει να κατασκευάσει ομοιόμορφες προσωπικότητες. Κάθε παιδί, με τη δική του ταυτότητα και κουλτούρα, αποτελεί ένα Πρόσωπο που αξίζει να αναγνωριστεί. Ο Χρυσόστομος μας προειδοποιεί: η αδικία και η προκατάληψη είναι το δηλητήριο της κοινωνίας. Ο μαθητής που αισθάνεται «διαφορετικός» οφείλει να βρίσκει στο σχολείο το στήριγμα και την καταξίωση που του στερεί ο κόσμος.

Στην πράξη, αυτή η παιδαγωγική απαιτεί την «κένωση» του

δασκάλου: το άδειασμα του δικού μας «εγώ» για να χωρέσει ο άλλος. Αυτό το μεγαλείο εκδηλώνεται στις καθημερινές, αθόρυβες πράξεις: Στον δάσκαλο που θυσιάζει τον χρόνο του για να αφουγκραστεί μια παιδική αγωνία. Σε εκείνον που παρατηρεί τη δυσκολία και αναπροσαρμόζει το μάθημά του για να μην μείνει κανείς πίσω. Στον εκπαιδευτικό που ενθαρρύνει τη συμμετοχή, βεβόμενος ακόμη και την πιο αργή πρόοδο. Αυτή είναι η στιγμή που η σχολική τάξη παύει να είναι ένας τυπικός χώρος μετάδοσης πληροφοριών και μετατρέπεται σε μια αληθινή κοινότητα, όπου κάθε μαθητής αναγνωρίζεται ως ένα μοναδικό και ανεπανάληπτο Πρόσωπο.

Το Ήθος του Δασκάλου: Η Ακτινοβολία του Ζωντανού Προτύπου
Περνώντας στο ήθος του λειτουργού της Παιδείας, ο Άγιος Γρηγόριος θέτει τον πήχη στο υψηλότερο δυνατό σημείο, θυμίζοντάς μας: «Πρώτον καθαρθήναι δέι, εἶτα καθάραι· και σοφισθῆναι, και ούτω σοφίσαι... γενέσθαι φῶς, και φωτίσαι». Μας λέει, δηλαδή, πως ο δάσκαλος οφείλει πρώτα ο ίδιος να γίνει φως, αν θέλει πραγματικά να φωτίσει τις ψυχές των μαθητών του. Αυτή η θέση, την οποία υπερασπίστηκε με το ίδιο σθένος και ο Ιερός Χρυσόστομος, συναντά με τρόπο συγκλονιστικό τα πορίσματα της σύγχρονης Επιστήμης. Οι Πατέρες υπογράμμισαν ότι ο παιδαγωγός διδάσκει με αυτό που είναι και όχι απλώς με όσα λέει. Αυτή ακριβώς η διαπίστωση αποτελεί τον πυρήνα της θεωρίας του Albert Bandura για την «Κοινωνική Μάθηση». Ο Bandura απέδειξε και πειραματικά αυτό που οι Ιεράρχες γνώριζαν βιωματικά: ότι η μάθηση επιτυγχάνεται κυρίως μέσω της παρατήρησης και της μίμησης προτύπων. Αν ο δάσκαλος κηρύττει την ειρήνη αλλά εκπέμπει εσωτερική ταραχή, αν κάνει λόγο για δικαιοσύνη αλλά επιδεικνύει μεροληψία, το παιδί, με το αλάθητο κριτήριό του, θα προσπεράσει τα λόγια και θα εχκολπωθεί τη

συμπεριφορά. Το παιδί δεν διδάσκεται από το βιβλίο, αλλά από το ήθος που αποπνέει η παρουσία μας μέσα στην τάξη.

Η Συνεργασία Σχολείου και Οικογένειας: Μια Συμμαχία Ζωής

Όμως, αυτή η πνευματική προσπάθεια δεν μπορεί και δεν πρέπει να περιορίζεται μέσα στους τέσσερις τοίχους μιας σχολικής αίθουσας. Τόσο ο Χρυσόστομος όσο και ο Γρηγόριος υπογραμμίζουν με έμφαση την ανάγκη για μια αρμονική συμπόρευση ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια. Η αγωγή ενός παιδιού βρίσκει την πλήρωσή της μόνο όταν γονείς και εκπαιδευτικοί λειτουργούν ως σύμμαχοι και συναγωνιστές. Ο Ιερός Χρυσόστομος μας διδάσκει ότι η οικογενειακή εστία οφείλει να είναι το «λιμάνι» εκείνο, όπου η γνώση που προσλαμβάνει το παιδί στο σχολείο μετουσιώνεται σε ζωντανό βίωμα. Η αξία του σεβασμού, για παράδειγμα, δεν διδάσκεται θεωρητικά· το παιδί την εγκολπώνεται όταν βλέπει τον σεβασμό να αποτελεί τον κυρίαρχο τρόπο επικοινωνίας μέσα στο ίδιο του το σπίτι. Ο Χρυσόστομος χρησιμοποιεί μια συγκλονιστική προτροπή: «Κάνε το σπίτι σου Εκκλησία». Με τη φράση αυτή, δεν εννοούσε μια τυπική διακόσμηση με ιερά σύμβολα, αλλά την εγκαθίδρυση του αυθεντικού εκκλησιαστικού ήθους στην καθημερινότητα της οικογένειας: την αρετή της συγχώρεσης, την αντοχή της υπομονής και τη δύναμη του ειλικρινούς διαλόγου. Στις μέρες μας, μέσα στο κλίμα της σύγχρονης αποξένωσης, η συνεργασία αυτή δεν αποτελεί μια τυπική κοινωνική υποχρέωση, αλλά μια πραγματική σανίδα σωτηρίας. Όταν ο δάσκαλος και ο γονέας κατορθώνουν να μιλήσουν την ίδια γλώσσα, τη γλώσσα που συνδυάζει την ανυπόκριτη αγάπη με τα απαραίτητα όρια, τότε το παιδί θωρακίζεται με το αίσθημα της ασφάλειας. Τότε είναι που η γνώση παύει να είναι μια «ξηρή» πληροφορία και μεταμορφώνεται σε συνειδητό τρόπο ζωής.

Η Κριτική Σκέψη και το Πρότυπο της «Μελίσσης» στην Ψηφιακή Εποχή

Οι Τρεις Ιεράρχες υπήρξαν οι κορυφαίοι γεφυροποιοί ανάμεσα στην

κλασική ελληνική σκέψη και τη χριστιανική πίστη. Ο Μέγας Βασίλειος, στο εμβληματικό του έργο «Προς τους νέους», εισάγει τη μέθοδο της μελίσεως: «Όσον εστί χρήσιμον δεχόμενοι, το βλαβερόν περιτρεπόμεθα». Μας καλεί, δηλαδή, να συλλέγουμε ό,τι είναι ωφέλιμο και να προσπερνάμε καθετί το βλαβερό. Σήμερα, σε μια εποχή που κατακλυζόμαστε από την υπερπληροφόρηση και τις προκλήσεις της Τεχνητής Νοημοσύνης, το σχολείο δεν επιτρέπεται να φοβάται την εξέλιξη. Οφείλει όμως να εφοδιάζει τα παιδιά με το «κόσκινο» των Ιεραρχών, ώστε να μπορούν να διακρίνουν την ουσία μέσα στον αδιάκοπο θόρυβο των δεδομένων. Η αληθινή παιδεία, άλλωστε, είναι η ελευθερία του να παραμένεις κυρίαρχος του εαυτού σου μέσα σε έναν ωκεανό πληροφοριών. Ο δάσκαλος μετατρέπεται σε έναν πνευματικό «μελισσοκόμο». Είναι εκείνος που καθοδηγεί τους μαθητές του να αναζητήσουν την αληθινή γνώση, να την επεξεργαστούν και να επιστρέψουν στην κοινωνία έχοντας αποκτήσει εσωτερικό πλούτο, χωρίς να πνιχούν στην αχρείαστη πληροφορία ή την παραπληροφόρηση.

Η Προστασία της Κτίσης και η Νέα «Ψηφιακή Οικολογία»

Οι Τρεις Ιεράρχες μας διδάσκουν με τη ζωή τους ότι η αγάπη δεν εξαντλείται στις ανθρώπινες σχέσεις, αλλά αγκαλιάζει προστατευτικά ολόκληρη τη Δημιουργία. Σήμερα, έχουμε την ιερή υποχρέωση να εμφυδίσουμε στα παιδιά μας αυτή ακριβώς την ευθύνη: ότι η φροντίδα για τον κόσμο που μας περιβάλλει δεν είναι μια απλή ιδεολογία, αλλά μια έμπρακτη πράξη σεβασμού προς τον Δημιουργό και τον συνάνθρωπο. Ωστόσο, οφείλουμε να διευρύνουμε την οπτική μας. Στις μέρες μας, το «περιβάλλον» μέσα στο οποίο αναπνέουν και κινούνται τα παιδιά μας δεν είναι μόνο το φυσικό δάος, αλλά και ο απέραντος, αχανής ψηφιακός κόσμος. Όπως ο Μέγας Βασίλειος στο έργο του «Εις την Εξαήμερον» ατένιζε με δέος τη σοφία της φυσικής κτίσης, έτσι και εμείς καλούμαστε να διδάξουμε στους νέους ότι η οικολογική συνείδηση πρέπει να διαπνέει και την ψηφιακή τους παρουσία. Πρέπει να γίνει σαφές: Όταν ένας μαθητής οχυρώνεται πίσω από μια οθόνη για να εκτοξεύει ένα υποτιμητικό σχόλιο, ή όταν αναπαράγει μια ψευδή είδηση που πληγώνει την αξιοπρέπεια ενός συμμαθητή του, τότε

διαπράττει μια «περιβαλλοντική» καταστροφή. Μολύνει και καταστρέφει το οικοσύστημα των ανθρώπινων σχέσεων. Η προστασία της κτίσης σήμερα, ξεκινά από τον σεβασμό στο πρόσωπο του άλλου, είτε αυτόν τον έχουμε απέναντί μας, είτε βρίσκεται στην άλλη πλευρά του διαδικτύου.

Επίλογος: Μια Παιδεία που Μορφώνει Ψυχές

Η Παιδεία στις μέρες μας βρίσκεται μπροστά σε ένα κρίσιμο, ιστορικό σταυροδρόμι. Είναι ισχυρός ο πειρασμός να διολισθήσει σε μια στείρα συσδώρευση δεξιοτήτων, σε ένα κυνήγι βαθμών και τυπικών πιστοποιήσεων. Οι Τρεις Ιεράρχες, όμως, μας απευθύνουν μια μεγάλη πρόκληση: να τολμήσουμε το άλμα από την απλή εκπαίδευση των εγκεφάλων στην ουσιαστική μόρφωση των ψυχών. Αν καταφέρουμε οι σχολικές μας αίθουσες να μεταμορφωθούν σε χώρους όπου το παιδί διδάσκεται:

Να αναγνωρίζει στον πλησίον του ένα ιερό «Πρόσωπο» και όχι ένα εργαλείο ή έναν αριθμό, ακολουθώντας το όραμα του Γρηγορίου του Θεολόγου.

Να διακρίνει το ουσιώδες από τον περιττό θόρυβο, υιοθετώντας τη «μέθοδο της μελίσης» του Μεγάλου Βασιλείου.

Να προστατεύει τον αδύναμο, σπάζοντας με το ήθος του τον φαύλο κύκλο της βίας και του εκφοβισμού, όπως ακριβώς δίδαξε ο Ιερός Χρυσόστομος.

Να μετουσιώνει τη γνώση σε έμπρακτη αλληλεγγύη, μετατρέποντας την καθημερινότητά του σε μια σύγχρονη, ζωντανή «Βασιλειάδα».

Τότε, και μόνο τότε, θα έχουμε πραγματικά τιμήσει τους Προστάτες των Γραμμάτων μας. Τότε θα έχουμε εκπληρώσει τον αληθινό σκοπό της Παιδείας: την ανάδειξη ανθρώπων ολοκληρωμένων, προικισμένων με κρίση, ήθος και κοινωνική ευαισθησία.

Κλείνοντας, ας κρατήσουμε στη σκέψη μας ότι η διδασκαλία των Τριών Ιεραρχών δεν είναι ένα απρόσιτο ιδεώδες. Είναι μια πράξη πνευματικής αντίστασης στην αδικία και στην αδιαφορία. Είναι η τέχνη να φωτίζεις το σκοτάδι της ψυχής, να γκρεμίζεις τείχη και

να χτίζεις γέφυρες, μεταμορφώνοντας τον φόβο σε ελπίδα και την πληροφορία σε αγάπη.

Σεβασμιώτατε, σας ευχαριστούμε θερμά που με την παρουσία και την πρόσκλησή σας μας υπενθυμίζετε ότι το Σχολείο και η Εκκλησία δεν αποτελούν παράλληλους κόσμους. Αντιθέτως, συναντώνται στον ίδιο κοινό σκοπό: στην αγωνία του ανθρώπου να ανακαλύψει το θείο μέσα του και τον αδελφό του δίπλα του.

Χρόνια πολλά στους μαθητές και στους εκπαιδευτικούς μας!

Χρόνια πολλά, φωτισμένα και ευλογημένα!